

GLOANȚE SUB CERUL NOSTRU

de Al. Căprariu

Data premierei: 7 februarie 1976.
Regia: VICTOR TUDOR POPA.
Scenografia: T. TIL CIUPE.

Distribuția: CONSTANTIN ADAMO-
VICI (Andrei Olaru); MELANIA
URSU (Ioana Olaru); GHEORGHE
M. NUTESCU (Daniel Athanasiu);
PETRE MORARU (Valer Oprea);
GEORGE GHERASIM (Nae Catargiu);
GHEORGHE RADU (Tase „Naționa-
le”); OCTAVIAN LĂLŪT (Nicoară
Delea); ANA MARIA DOMINIC (Ana
Vlad); LIGIA MOGA și VERA MĂR-
GINEANU (Mary Agopol); ANTON
TAUF (Marin Marin); GELU BOG-
DAN IVASCU (Inspectorul Negrea);
OCTAVIAN TEUCA (Directorul).

meditației pe marginea cazului Jinga. Căci, oricât de ingenioasă este formula prin care se declanșează conflictul spiritual, oricât de frapantă este punerea în scenă a tipurilor exprimate cu o ostentație a mișcării, impresia de meditație filozofică confirmă personalitatea spectacolului.

În decorul lui Paul Bortnovski, spațios, rafinat și de o eleganță modernă, cu totul în spiritul piesei, ansamblul piteștean, aflat la a șasea premieră în această stagiune, înregistrează un bun exercițiu de virtuozitate. Regizorul a cerut actorilor un joc de nuanțe făuntrice, o gestică adecvată (deși, pe abocuri, excesivă) și o geometrie a plasării în spațiu dusă pînă la crispare. Ion Roxin se detașează în rolul „cîntitorului de contor”, prin finețea cu care a interpretat postura sa de exponent al destinului, fără nimic mefistofelic, înțelegînd rostul metaforei din numele și prezența personajului. Ion Roxin evoluează spre teatrul de caracter — judecînd și după rolurile anterioare — și sînt semne că actorul va putea aborda cu succes marele repertoriu. În gîndirea lui Vistrian Roman, arhitectul Jinga are, în primul rînd, robustețea interioară a bărbatului matur, conștient de valoarea sa; și mai mult, conștient de vocea sa novatoare, în sensul creator de valori arhitectonice. De relevat, de-a lungul procesului, subtilitatea gradării sentimentului de neliniște în fața certitudinilor zdruncinate. Compoziția Ilenei Focșa, în senila soră a arhitectului, este remarcabilă, actriței revenindu-i dificila sarcină să comunice drama prăbușirii fizice, rostită ca un leit-motiv fratelui amenințat. Lirismul lui Sorin Zavulovici, într-o scenă trubadurescă, s-a exprimat cu talent, sub unghiul unei desfurări disperate, dar fără consistență socială. O fiică nubilă, cu gingășiile enervante ale nonșalanței, a izbutit Nina Zăinescu. Masiv, vulgar, fără disponibilități analitice, personajul lui Adrian Vișan este realizat deplin, cum la fel de corect evoluează și Maria-Andreea Raicu, într-o pasageră a zădărniciilor erotice. Soția lui Jinga află în Angela Radoslavescu actrița care știe să se achite cu farmec și de rolurile mai puțin generoase. Venalitatea arhitectului Cosmescu, om energie, cu voce bine timbrată, a fost jucată satisfăcător de Const. Stavrîl.

În genere, reprezentația respiră un aer de fastuozitate teatrală și vadește, în același timp, o risipă de idei caracteristice autorului deghizat, cu farmec și pricepere, în director de scenă, mărturisindu-și priceperea, mereu trădată, de a trăi toate emoțiile creatoare ale omului de teatru.

Ionuț Niculescu

Cu Alexandru Căprariu, nume stimat în literele românești, grupul de dramaturgi aparținător cetății universitare, centrului cultural Cluj-Napoca, se îmbogățește. Deși mă întreb, cu cea mai legitimă dintre nedumeriri, ce a stat în calea către scena Naționalului clujean a acestei piese scrise și publicate, în „Tribuna”, acum mai bine de un deceniu? Pentru că *Gloante sub cerul nostru*, pe cit e de limpede în înțelesurile sale și, totodată, pe cit de fundamental animată de un mesaj înaintat, are și valori ținînd de stil, de elevație artistică, de aplicație dramaturgică, greu de trecut cu vederea la o lectură cit de cit atentă și responsabilă. În sfîrșit, e bine că se joacă, fie și după zece ani; e bine pentru Teatrul Național din Cluj-Napoca (înseamnă că teatrul își sporește și interesul și inițiativele față de creația originală); e bine pentru spectatori tineri, care, prin universul piesei, prin problematica ei, iau cunoștință de o epocă de luptă dramatică a poporului nostru contra forțelor oarbe ale reacțiunii; și e bine pentru autorul ei, pentru Alexandru Căprariu, care, sper, după acest debut scenic, se va simți îndemnat să persiste și în această sferă a scrisului.

Autorul scrie despre una din zilele cele mai întunecate ale istoriei noastre, ziua rebeliunii legionare. Nu numai pentru ce are

această zi mai monstruos, mai diform, mai hidos în epoca premergătoare ultimului război, ei pentru semnificația pe care actul eriminal al rebeliunii o are în viața țării greu încercate și, mai cu seamă, pentru consecințele de revelație și de atitudine în conștiința multor intelectuali ai vremii. Autorul nu-și propune sinteza epocii, așa cum o face în proză George Călinescu, Marin Preda sau Eugen Barbu, ei surprinde analitic un moment de mare intensitate, când un fapt îngrozitor destramă aburul de amăgire în care se învăluiseră un artist sculptor și un gazetar de fapte diverse, pentru a-i aduce, în confruntarea cu cea mai teribilă realitate, la o luare de atitudine, care este cel dintâi pas către lupta politică deliberat adoptată. Un glonte pornit din pistolul unui purtător al cămășilor verzi clinteste din temelia rîvnita însulă de liniște și izolare care e casa sculptorului Andrei Olaru. Viața soției sculptorului este curmată pe nedrept și inutil, glonteale își greșise ținta (fapt cu semnificație pentru telurile întunecate ale legionarilor) și detunătura, în loc să semene teroarea, trezește la luptă. La o luptă în care nu vor pregeta să pornească cei ce se credeau scutiți de datorii față de viața înconjurătoare, la o luptă pe care o conduc comuniștii, singurii pe lume în stare să făurească o țară a dreptății.

Aceasta este piesa. Acestea sînt sensurile ei. Limpezi și însuflețitoare. Cumpănind greu, destul de greu ca să pună în umbră inerențele stîngăcii de construcție ale oricărui debut. Într-un decor în care, indiferent de locul unde se petrece acțiunea, T. Th. Ciupe închipuie un cer apăsător, greu, de puternică și emoționantă sugestie, regizorul Victor Tudor Popa, același credincios slujitor al dramaturgiei naționale, realizează un spectacol de adîncă vibrație. Sînt cîteva detalii ale construcției spectacolului care mențin tensiunea emoțională : o pereche de cizme patru-lează dincolo de ferestre, ca o permanentă amenințare la adresa libertății ; nori grei se vâlătucesc pe cerul jos ; și, din cînd în cînd, glasul cîntăreței de muzică folk Adriana Ansel, acompaniat de sunetele grave ale chitarei, ne cheamă, pe cei de azi, să nu uităm nimic din durerile care au fost. Sînt versurile uneia din cele mai frumoase poezii ale lui Alexandru Căprariu, „Balada amintirii”.

Actorii, dintre cei mai buni ai teatrului, s-au dăruit cu generozitate textului și au izbutit în spectacol momente remarcabile. Constantin Adamovici pareurge cu siguranță traseul vijelios al sculptorului Andrei Olaru, de la atitudinea stelară la poziția fătîș opusă crimei ; Melania Ursu, admirabilă în rolul soției sculptorului, mai cu seamă în momentul final, cu o inteligentă rostire a textului, cu glasul grav și cald, cu o rară eleganță a mișcării ; Gheorghe M. Nuțescu, arțăgos și obtuz în rolul magnatului Daniel Athanasiu, susținător al reacțiunii ; Petre Moraru, emoționant, sincer, înflăcărat în rolul gaze-

Melania Ursu (Ioana Olaru) și Constantin Adamovici (Andrei Olaru)

tarului al cărui drum are alte perspective după întîmplările la care e martor ; Octavian Lăluț, sigur pe el, cald, convingător, în rolul foarte scurt al comunistului Nicoară Delea ; în sfîrșit, Anton Tauf, iute în gesturi, greoi la minte, brutal, agresiv, cu totul remarcabil în legionarul Marin Marin ; apariții inerent limitate la corectitudine au Ligia Moga, George Gherasim, Gheorghe Radu, Ana Maria Dominic și Gelu Bogdan Ivașcu, interpreți ai unor personaje mai sărace în date.

Virgil Munteanu

Teatrul Giulești

FOTBAL

de M. R. Iacoban

„Pe fapta fizică a antrenamentului sportiv se dezvoltă un mare număr de însușiri și achiziții morale, printre care rezistența, stăpînirea de sine, disciplina de viață cea mai riguroasă, camaraderia, cavalerismul”. Fraza de mai sus a scris-o Tudor Vianu, în *Jurnalul* său, și am început cu ea pentru a arăta că pînă și mîințile sustrase faptului